Aan het College van B&W van de gemeente Eijsden-Margraten

Mheer, 9 september 2024

Onderwerp: advies Preventie- en handhavingsplan jeugd & middelen ’25-‘28.

Geacht College,

In uw adviesverzoek van 1 augustus jl. vraagt u de Adviesraad Sociaal Domein E-M (ASD) advies over het Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen 2025-2028.
Het concept Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen 2025-2028 is een vervolg op het Regionale Preventie- en Handhavingsplan Jeugd en Alcohol 2021-2024. Een belangrijk verschil tussen het vorige beleidsplan en voorliggend beleidsplan is de focusverbreding naar (overmatig) middelengebruik.

1. Algemeen

Het Preventie- en Handhavingsplan van de 16 Zuid-Limburgse gemeenten is een belangrijke stap in de gezamenlijke strijd tegen middelengebruik onder jongeren. De focus op integrale samenwerking tussen gemeenten, instanties en andere betrokken partijen sluit aan bij de reeds ingezette koers. Echter, ondanks de duidelijkheid en volledigheid van het plan, blijven de behaalde resultaten achter bij de verwachtingen.
Dit vraagt om een grondige herziening van de strategieën en een meer concrete aanpak in de komende jaren.

2. Beleidscontext en Uitgangspunten

Ofschoon het huidige plan voortbouwt op eerder ingezette initiatieven, is het naar de overtuiging van de ASD noodzakelijk de aanpak verder te specificeren. Immers de landelijke regulering legt de hoofdlijnen vast, maar er is voldoende ruimte voor regionale invulling, vooral op het gebied van handhaving en preventie.
Strikte naleving van wetgeving: het is essentieel dat de naleving van de Alcoholwet, Opiumwet, en Tabaks- en Rookwarenwet strikter wordt gehandhaafd. Dit geldt ook voor de naleving van gemeentelijke verordeningen (Apv’s), die mogelijk aangepast moeten worden om beter aan te sluiten bij de lokale behoeften.
Educatie en preventie: scholen moeten een centrale rol spelen in de preventie van middelengebruik. Dit betekent dat programma’s zoals bijvoorbeeld die van het Trimbos-instituut, gericht op educatie, signaleren en begeleiden, volledig geïntegreerd moeten worden in het curriculum. Verder moet het aanbod van de IVZ-instelling in Zuid-Limburg uitgebreid worden om ook andere verslavingsproblematieken, zoals gamen en het gebruik van lachgas, aan te pakken.
Voorts zou het nadrukkelijk, maar arbitrair, accent op jongeren tot 18 jaar nog eens kritisch moeten worden heroverwogen, beter aansluitend bij de inhoud van het plan.

3. Samenwerking en Integraliteit

De ambitie om in 2030 de gezondheidsachterstanden ten opzichte van het landelijk gemiddelde in te lopen, vereist een robuuste, regionale samenwerking. Het document refereert aan de beleidsnota "Zuid Springt eruit" en het programma Trendbreuk, die beide gericht zijn op een regionale aanpak en de GALA initiatieven, die zien op een meer integrale aanpak. Echter, om effectief te zijn, moeten deze inspanningen uitgebreid worden naar de Euregio om synergieën te benutten.
Betrokkenheid van jongeren: er moet meer gedaan worden om de doelgroep – de jongeren zelf – te betrekken bij de beleidsvorming. Hun inbreng is essentieel om een effectieve en realistische aanpak te ontwikkelen.
Coördinatie en centralisatie: de oprichting van een centraal 'steunpunt', waar alle betrokken partijen vertegenwoordigd zijn, kan de samenwerking en de effectiviteit van de uitvoering aanzienlijk verbeteren.

4. Ambitie (4 Pijlers)

De vier pijlers in het plan vormen weliswaar een solide basis, maar zijn te algemeen verwoord: deze moeten verder uitgewerkt worden in een concreet uitvoeringsplan. Het is belangrijk dat doelen niet alleen SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) zijn, maar ook dat er een duidelijke monitoring- en evaluatiestrategie wordt opgezet.
Meetbare doelen: stel duidelijke doorbraakdoelen vast voor een periode van drie jaar, met bijbehorende effect-Kpi's (Kritische prestatie indicatoren) om de voortgang te meten.
Uitbreiding naar basisscholen: naast middelbare scholen moeten ook basisscholen betrokken worden bij de preventie van middelengebruik. Vroege interventie is immers cruciaal om langdurige gedragsverandering te kunnen realiseren.
Alternatieven voor middelengebruik: het plan moet niet alleen focussen op verbod en beperking, maar ook op het benadrukken en aanbieden van gezonde alternatieven voor jongeren.

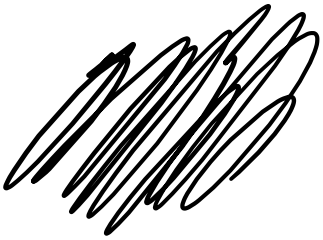
5. Slotopmerkingen

Om de effectiviteit van het plan te waarborgen, is het cruciaal dat er voldoende middelen en professionals beschikbaar zijn voor de uitvoering. De huidige krapte bij instanties zoals de GGD vormt een risico dat tijdig moet worden aangepakt. Het is daarnaast van groot belang dat de – te evalueren – uitvoering van het plan, niet alleen gericht is op het behalen van korte termijn doelen, maar ook op het duurzaam veranderen van de houding en het gedrag van jongeren ten opzichte van middelengebruik.

Een en ander zal resulteren in een uitvoeringsplan. Bij de opstelling daarvan wil de ASD graag betrokken worden, gelet op het grote belang voor de betrokken doelgroep van de in het uitvoeringsplan te formuleren concrete uitvoering in Eijsden-Margraten.

Alles overwegende adviseert de ASD u het Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen 2025-2028 vast te stellen.

Met vriendelijke groet,

i.o. 

De Adviesraad Sociaal Domein van de Gemeente Eijsden-Margraten
Koos Steeneveld
Voorzitter